

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla specjalnych obszarów ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH200024
NAZWA OBSZARU Ostoja Narwiańska

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH200024	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Ostoja Narwiańska

1.4. Data opracowania 2001-03	1.5. Data aktualizacji 2013-10
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres: Polska Wawelska 52/54 Warszawa 00-922
Adres e-mail: kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2004-04
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2008-02
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	Brak danych

Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:	Nie wydano rozporządzenia
---	---------------------------

Wyjaśnienia:	Powiększenie - październik 2009 r., zmiana kodu i nazwy decyzją 2012
--------------	--

2. POŁOŻENIE OBSZARU

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

[Powrót](#)

Długość geograficzna
22.8539

Szerokość geograficzna
53.214

2.2. Powierzchnia [ha]:

18604.96

2.3. Obszar morski [%]

0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2   Nazwa regionu

PL12	Mazowieckie
PL34	Podlaskie

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0 %)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

[Powrót](#)

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
2330			18.61		M	A	C	B	B
3150			372.1		M	A	C	A	A
3160			18.61		M	D			
3270			18.61		M	A	C	B	B
4030			18.61		M	D			
5130			74.42		M	A	C	A	A
6120			334.89		M	A	C	A	A
6210			409.31		M	A	C	A	A
6230			37.21		M	B	C	B	B

6410		55.82		M	B		C	B	B
6430		18.61		M	B		C	B	B
6440		111.63		M	A		C	A	A
6510		3534.95		M	A		C	A	A
7140		18.61		M	D				
9170		130.24		M	B		C	B	B
91E0		372.1		M	B		C	B	B
91F0		37.21		M	B		C	B	B
9110		18.61		M	B		C	B	B

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Gatunki				Populacja na obszarze						Ocena obszaru				
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
B	A294	Acrocephalus paludicola			r					M	D			
P	1939	Agrimonia pilosa			p				R	M	C	B	C	C
B	A229	Alcedo atthis			r	2	2	p		M	D			
B	A054	Anas acuta			r	1	1	p		M	D			
B	A056	Anas clypeata			r	16	16	p		M	D			
B	A052	Anas crecca			r	1	3	p		M	D			
B	A050	Anas penelope			c	1	230	i		M	D			
B	A043	Anser anser			r	1	1	p		M	D			
B	A255	Anthus campestris			r				P	M	D			
B	A089	Aquila pomarina			r	2	2	p		M	D			
B	A222	Asio flammeus			r	1	1	p		M	D			
F	1130	Aspius aspius			p				P	M	C	B	C	C
A	1188	Bombina bombina			p				P	M	C	A	C	C
A	1188	Bombina bombina			r				P	M	C	A	C	C
B	A021	Botaurus stellaris			r	5	5	i		M	D			
B	A215	Bubo bubo			r	1	2	p		M	D			
M	1337	Castor fiber			r				P	M	C	A	C	A

M	1337	Castor fiber			p					P	M	C	A	C	A
B	A196	Chlidonias hybridus			r					P	M	D			
B	A198	Chlidonias leucopterus			r	1	23	p			M	D			
B	A197	Chlidonias niger			r	30	100	p			M	D			
B	A031	Ciconia ciconia			r	30	40	p			M	D			
B	A030	Ciconia nigra			r	1	1	p			M	D			
B	A081	Circus aeruginosus			r	15	15	p			M	D			
B	A084	Circus pygargus			r	2	2	p			M	D			
B	A122	Crex crex			r	110	115	p			M	D			
B	A239	Dendrocopos leucotos			r	1	1	p			M	D			
B	A238	Dendrocopos medius			r	10	15	p			M	D			
B	A236	Dryocopus martius			r					P	M	D			
B	A379	Emberiza hortulana			r					P	M	D			
R	1220	Emys orbicularis			p					P	M	C	B	C	C
F	2484	Eudontomyzon mariae			p					P	M	C	B	B	C
F	1098	Eudontomyzon spp.			p					P	M	C	B	C	B
B	A320	Ficedula parva			r	1	1	p			M	D			
B	A154	Gallinago media			r						M	D			
B	A127	Grus grus			r	11	14	p			M	D			
B	A075	Haliaeetus albicilla			r	1	1	p			M	D			
B	A022	Ixobrychus minutus			r	1	1	p			M	D			
B	A338	Lanius collurio			r					P	M	D			
B	A156	Limosa limosa			r	78	85	p			M	D			
B	A246	Lullula arborea			r					P	M	D			
B	A272	Luscinia svecica			r	7	10	p			M	D			
M	1355	Lutra lutra			p					P	M	C	B	C	B
I	4038	Lycaena helle			p					R	M	C	C	C	C
F	1145	Misgurnus fossilis			p					P	M	C	B	C	B
M	1318	Myotis dasycneme			p					P	M	C	B	C	B
M	1324	Myotis myotis			p					P	M	C	B	A	C
B	A072	Pernis apivorus			r					P	M	D			
B	A151	Philomachus pugnax			c	5000		i			M	D			
B	A151	Philomachus pugnax			r	2	2	i			M	D			
B	A234	Picus canus			r					P	M	D			

B	A120	Porzana parva		r					P	M	D			
B	A119	Porzana porzana		r	5	8	p			M	D			
P	1477	Pulsatilla patens		p	1	250				M	C	B	C	B
F	1134	Rhodeus sericeus amarus		p					P	M	C	B	C	C
B	A195	Sterna albifrons		r	1	1	p			M	D			
B	A193	Sterna hirundo		r					P	M	D			
B	A307	Sylvia nisoria		r					P	M	D			
P	1437	Thesium ebracteatum		p					R	M	C	B	C	C
B	A166	Tringa glareola		c	330	330	i			M	D			
B	A162	Tringa totanus		r	39	43	p			M	D			
A	1166	Triturus cristatus		p					P	M	C	B	C	C
A	1166	Triturus cristatus		r					P	M	C	B	C	C
I	1032	Unio crassus		p					P	M	C	B	C	B

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N17	7.38
N23	1.25
N07	0.96
N19	1.39
N06	1.83

N10	58.97
N16	6.91
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	79

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Narew jest największą rzeką północno-wschodniej Polski. Jej źródła znajdują się na terenie Białorusi w kompleksie torfowisk Dzikie Błoto. Odcinek doliny od źródeł do ujścia Biebrzy określa się terminem Dolina Górnej Narwi, natomiast odcinek poniżej Kotliny Biebrzańskiej wyróżnia się jako Dolinę Dolnej Narwi (Kondracki, 1978). Dolina Górnej Narwi jest szerokim obniżeniem terenowym leżącym pomiędzy Wysoczyzną Białostocką, Równiną Bielską i Wysoczyzną Wysokomazowiecką. Od źródeł do Suraza rzeka płynie równoleżnikowo, pod Surazem skręca na północ, zatacza wraz z doliną trzy szerokie łuki, po czym ponownie zmienia swój bieg na równoleżnikowy i wkracza do Kotliny Biebrzańskiej. Poniżej Wizny dolina zatacza szeroki łuk i zmienia kierunek na północny, by poniżej Nowogrodu zmienić ostatecznie bieg na południowo-zachodni. Ostoja Narwiańska obejmuje przeważającą część dna i zboczy doliny Narwi na odcinku pomiędzy ujściem Supraśli na wschodzie i ujściem Szkowy na zachodzie.

Pomiędzy Zółtkami (ujściem Supraśli) i Tykocinem dolina jest częściowo wypełniona torfami, a na znacznej jej powierzchni występują "wyspy" mineralne, w większości wydmy i miejscami kemy, zbudowane z piasków drobnoziarnistych. Dolina jest przekształcona i w przeważającej części zmeliorowana i zagospodarowana. Dominują gleby torfowo-murszowe słabo i średnio zmurzałe (Mtl i MtlI).

Poniżej Tykocina dolina Narwi wykorzystuje obniżenie Kotliny Biebrzy Dolnej. Dolina jest wykształcona na powierzchni plejstoceniowego stożka napływowego i ma charakter madowy. Przeważają mady piaszczyste lekkie i bardzo lekkie. Powierzchnię madowiska urozmaicają liczne "wyspy" starszego tarasu zalewowego i zarosnięte lub zarastające starorzecza. Na najwyższych odsypach korytowych nie przykrytych przez gleby aluwialne występują wydmy. Są to formy małe, o łukowatym kształcie naśladującym w planie kształt form fluwialnych. Torfy występują jedynie sporadycznie w obniżeniach terenowych przy krawędzi doliny i w zarastających starorzeczach. Dolinę cechuje bogata mikrorzeźba, której odzwierciedleniem jest duże zróżnicowanie siedliskowe.

Od połączenia z Biebrzą Narew zmienia swój bieg na południowo-zachodni i wpływa w Kotlinę Wizny, która rozciąga się od równoleżnikowej doliny Narwi na północy do zwężenia doliny pod Pniewem. Całkowita powierzchnia Kotliny wynosi około 10 tys. ha, z czego około 8 tys. ha jest zajęte przez torfowiska, w przewadze zmeliorowane i znajdujące się w fazie decesji. Torfowisko tworzy tu zwarty kompleks powierzchniowy graniczący od północy i północnego-zachodu z madową doliną Narwi, od południa z krawędzią Wysoczyzny Wysokomazowieckiej, a od wschodu z formami polodowcowymi, na których położone są wsie Strękowa Góra, Góra Strękowa, Maliszewo i Grądy Woniecko. Aluwialną dolinę Narew wytworzyła jedynie w wąskiej północnej części Kotliny. średnia wartość przepływu Narwi w Wiśnie SSQ wynosi 68 m³ s⁻¹. średni wysoki przepływ z wielolecia osiąga 280 m³ s⁻¹, przy maksymalnej zarejestrowanej wartości 992 m³ s⁻¹.

W okolicy Pniewa dolina zwęża się gwałtownie do 1,5-2,0 km i na długości około 12 km ma charakter "przełomowy". Na zachód od Łomży dolina ponownie rozszerza się do 4-5 km. Dolina jest tu stosunkowo głęboko wcięta w otaczające wysoczyzny. W okolicach Łomży i Nowogrodu powierzchnia jej dna zalega 45-50 m niżej od terenów bezpośrednio przylegających, na zachód od Nowogrodu głębokość doliny jest znacznie mniejsza i nie przekracza 10-20 m. Pomiędzy Łomżą i Nowogrodem centralną część doliny zajmuje wydłużona jednostka morfologiczna, tzw. poziom jednaczewski, wznoszący się ponad dno doliny na 2,5-9,0 m (102,0-109,0 m n.p.m.), zbudowana z piasków ze żwirami i gładzikami. Jest to najprawdopodobniej pozostałość stożka napływowego usypanego przez wody płynące strefą obecnej doliny Pisy i Narwi. średnia wartość przepływu Narwi w Nowogrodzie SSQ wynosi 99 m³ s⁻¹. średni wysoki przepływ z wielolecia osiągnął 355 m³ s⁻¹, a maksymalny zarejestrowany 1290 m³ s⁻¹.

Niemal na całym odcinku "aluwialnym" poniżej Tykocina Narew silnie meandruje. Jej brzegi są w przewadze strome, choć na wielu odcinkach występują brzegi płaskie przechodzące w piaszczyste ławice odsłanianie przy niskich stanach wód, szerokość nurtu wynosi 50-100 m. Meandrująca rzeka odznacza się występowaniem wypłyceń, łach meandrowych i licznych starorzeczy.

Taras zalewowy Narwi leży około 1-2 m nad poziomem rzeki. Cechuje się on obecnością licznych doskonale widocznych form fluwialnych: odsypów korytowych, wałów meandrowych i koryt przelewowych. Dominującymi utworami powierzchniowymi są piaski drobno- i sporadycznie średnioziarniste zawierające często wkładki

mułków, szczątki roślinne i skorupki mięczaków. Poniżej Nowogrodu w aluwiach zawierających dużą ilość szczątków organicznych spotykany jest bursztyn. Seria piaszczysta zwieńczona jest glebą madową. W odsłonięciach przykorytowych można napotkać rudę darniową zalegającą kilkadziesiąt centymetrów pod powierzchnią terenu. Niektóre fragmenty łachy meandrowej budują ciemno zabarwione silnie organiczne muły rzeczne. Utwory organiczne, głównie płytkie torfy i muły występują stosunkowo rzadko w podmokłych obniżeniach terenowych i zarastających, nieaktywnych starorzeczach.

Taras nadzalewowy Narwi jest położony około 3-4 m nad średnim poziomem rzeki. W wielu miejscach jest on zachowany fragmentarycznie. Powierzchnia tarasu jest urozmaicona przez obniżenia po wyschniętych starorzeczach, szczególnie charakterystyczne są ślady dużych staroholoceńskich meandrów o średnicy 1-1,5 km, oraz wydmy i pola piasków przewianych.

Antropogeniczne przekształcenia rzeki i związanych z nią mokradeł są stosunkowo duże, ale natężenie przekształceń jest różne w różnych odcinkach doliny. Narew została uregulowana pomiędzy Nowogrodem i Jankowem, oraz na odcinku od ujścia Biebrzy do okolic wsi Rzędziany. Znaczne fragmenty doliny zostały zmeliorowane. Duże zwarte obszary dawnych terenów podmokłych, obecnie osuszonych i wykorzystanych jako łąki, pastwiska i tereny uprawne znajdują się w lewobrzeżnej części doliny poniżej Łomży, pomiędzy poziomem jednaczeńskim i krawędzią wysoczyzny. Intensywnie zagospodarowane łąki i pastwiska występują także po zewnętrznej stronie wału przeciwpowodziowego usypanego między Łomżą i Jednaczelem, całkowicie osuszono 8 tys. ha torfowisk w Kotlinie Wizneńskiej; obszary te jednak znajdują się poza granicami Ostoi Narwiańskiej. Pomiędzy Tykocinem i Rzędzianami zmeliorowane zostało ponad 2,4 tys. ha mokradeł, a w korycie rzeki wybudowano szereg jazów regulujących stany wód. Pomimo przekształceń stosunków hydrologicznych wezbrania są nadal istotnym elementem reżimu hydrologicznego doliny Narwi. Dolina w każdym roku podlega zalewom rzeczonym, przy czym zawsze są to zalewy wiosenne, po roztopach, a w niektórych latach zalewy związane z obfitymi opadami deszczu latem i jesienią.

4.2. Jakość i znaczenie

Dolina Narwi na odcinku pomiędzy ujściem Szkwy i ujściem Supraśli należy do nielicznych w kraju dolin cechujących się mało zmienionym systemem rzeczonym z licznymi meandrami i starorzeczami. Rezultatem zachowania naturalnego reżimu rzeczego są coroczne zalewy obejmujące znaczne partie doliny. Dynamika zalewów rzecznych odgrywa wielką rolę w kształtowaniu i utrzymaniu różnorodności siedlisk hydrogenicznych (lotycznych i lenicznych) oraz semihydrogenicznych, reprezentujących różne stadia rozwojowe i sukcesyjne, zależne od natężenia czynników naturalnych oraz antropogenicznych.

Znaczenie doliny Narwi jako ostoi Natura 2000 wynika z dużego zróżnicowania przyrodniczego, w tym obecności wielu typów siedlisk, reprezentowanych w niektórych przypadkach przez kilka podtypów. Wiele z nich występuje w postaci reprezentatywnych, doskonale zachowanych i wielkopowierzchniowych płatów, które są już rzadko spotykane i często niedostatecznie chronione w obrębie innych obszarów sieci Natura 2000 w Polsce północno-wschodniej. Należy do nich zaliczyć w pierwszej kolejności starorzecza, jałowczyska oraz murawy napiaskowe i kserotermiczne, a także różne typy łąk oraz dąbrowy świetliste. Dolina Narwi pełni również istotną funkcję korytarza ekologicznego i refugium gatunków związanych z ekosystemami nieleśnymi w rolniczym krajobrazie Niziny Północnopodlaskiej i Północnomazowieckiej.

W ostoi odnotowano obecność 18 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG.

Na agradowanych płaskich odcinkach koryta występują muliste zalewane brzegi rzek z ciborą brunatną *Cyperus fuscus*, uczepelem trójlistkowym *Bidens tripartita* oraz rzepichą błotną *Rorippa palustris*.

Licznie występują starorzecza we wszystkich stadiach rozwoju: od połączonych jeszcze z nurtem rzeki do wypłyconych i okresowo wysychających. Są one bardzo zróżnicowane pod względem trofizmu, powierzchni (od zbiorników dużych o powierzchni >3 ha, do niewielkich akwenów o powierzchni kilkudziesięciu metrów kwadratowych) i głębokości. Wody i mokradła doliny Narwi są siedliskiem trzynastu gatunków płazów, w tym kumaka nizinnego *Bombina orientalis* i traszki grzebieniastej *Triturus cristatus*. Stwierdzono tu występowanie żółwia błotnego *Emys orbicularis* oraz pięciu gatunków ryb wymienionych w Załączniku do Dyrektywy Siedliskowej - m.in. minoga ukraińskiego *Eudontomyzon mariae*, bolenia *Aspius aspius*, piskorza *Misgurnus fossilis* i różanki *Rhodeus sericeus*. Dużą i stabilną populację tworzy bóbr *Castor fiber*, dość częsta jest także wydra *Lutra lutra*.

Największy udział powierzchniowy w ostoi mają bogate florystycznie ekstensywnie użytkowane łąki świeże i

wilgotne z występującymi lokalnie płatami łąk selernicowych zajmujących silniej uwodnione obniżenia terenu. Dolina Narwi pełni kluczową rolę jako ostoja ciepłolubnych, śródładowych muraw napiaskowych (6120) i muraw kserotermicznych (6210-3) w północno-wschodniej Polsce. Zbiorowiska te jednak ze względu na suboptymalne warunki klimatyczne występują tu w postaci zubożałej. Murawy mają wyraźnie antropogeniczny charakter, a czynnikiem powodującym ich powstanie i stabilizację jest ekstensywny wypas, który jest dominującym sposobem użytkowania terenu w dolinie. Dzięki wypasowi zbiorowiska murawowe mają, w odróżnieniu od wielu innych regionów Polski, stabilny charakter, a ich perspektywy ochrony są bardzo dobre. Szczególnie bogate florystycznie płaty muraw występują na zboczach doliny na odcinku przełomowym pomiędzy Pniewem i Łomżą oraz w dolnie poniżej Nowogrodu. W ich składzie gatunkowym występują m.in. *Dianthus carthusianorum*, *Filipendula vulgaris*, *Seseli annuum*, *Phleum phleoides*, *Anemone sylvestris*. Wyżej położone i suchsze, wypasane fragmenty tarasu zalewowego i nadzalewowego zajmują jałowczyska (5130) z wrzosem, macierzanką piaskową, rozchodnikiem ostrym i kocanką piaskową. Ich najrozleglejsze płaty znajdują się przy ujściu Nereśli pod Tykocinem. Duże powierzchnie zarośli jałowcowych spotyka się również w okolicach Czartorii pod Nowogrodem, aczkolwiek występują tam w mozaice z ciepłolubnymi murawami napiaskowymi i szczotlichowymi na wydmach.

Niewielkie powierzchnie doliny zajmują zbiorowiska leśne: łągi i grądy; część z nich jest silnie zdegradowana na skutek wypasu i pozyskiwania drewna. Na wyżej położonych fragmentach tarasu nadzalewowego i na stokach doliny miejscami występują świetliste dąbrowy oraz płaty grądów. Zbiorowiska leśne, zwłaszcza dąbrowy są niejednokrotnie w znacznym stopniu przekształcone, co przejawia się w rozdrobnieniu płatów i ich zubożeniu florystycznym. Tym niemniej należą one do najlepiej zachowanych zbiorowisk tego typu północno-wschodniej części kraju. Na okrajkach dąbrów, m.in. na południowych obrzeżach kompleksu leśnego chronionego w rezerwacie Rycerski Kierz (na W od Łomży) występuje leniec bezpodkwiatkowy *Thesium ebracteatum* - gatunek z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG.

Dolina Narwi pełni rolę ostoi różnorodności florystycznej o znaczeniu co najmniej krajowym. Występuje tu 14 gatunków z PCKL i/lub PCKR, m.in. uważane do niedawna za wymarłe storczyk cuchnący *Orchis coriophora* i pszeniec grzebieniasty *Melampyrum cristatum*, a także czarcikęsik Kluka *Succisella inflexa*, goryczuszka błotna *Gentianella uliginosa*, podejrzon rutolistny *Botrychium multifidum*, kosaciec syberyjski *Iris sibirica*, pięciornik skalny *Potentilla rupestris*.

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
M	F03.02.03		i
L	E03.01		i
H	E03		i
L	J02.01		i
M	X		b
L	B01		i
L	F02.03		i
L	J01		i
M	K02.03		o
M	E03		o
L	D01.01		i
L	A08		o
L	A04.03		i

H	K02.03		i
L	F03.01		i
L	A08		i
Oddziaływania pozytywne			
Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
L	L09		i
H	A03		i
H	A04		i
M	L08		i
L	F03.01		i
L	F02.03		i
M	X		b

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,

O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednoczesne.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ		[%]
Publiczna	Krajowa/federalna	0
	Kraj	0
	związkowy/województwo	0
	Lokalna/gminna	0
	Inna publiczna	0
Własność łączna lub współwłasność		0
Prywatna		0
Nieznana		0
Suma		100

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

Banaszuk H. 1996. Paleogeografia. Naturalne i antropogeniczne przekształcenia doliny Górnej Narwi. Białystok.

Banaszuk H., Bartoszek H. 1990 Produkcyjność i użytkowanie łąk zmeliorowanych w dolinie Narwi u ujścia Supraśli Nauka i Praktyka 1 137-261

Banaszuk P. 2008 dane npbl.

Banaszuk, H. 2004 Geomorfologia Kotliny Biebrzańskiej H. Banaszuk (red.) Kotlina Biebrzańska i Biebrzański Park Narodowy. Wyd. Ekonomia i Środowisko 44-99

Banaszuk, P. 1996 Siedliska glebotwórcze i gleby w dolinie Narwi na odcinku od Suraża do ujścia Biebrzy Zesz. Problemowe Post. Nauk Rol. 428 39-49

- Banaszuk, P. 1996 Walory przyrodnicze i turystyczne doliny Narwi na odcinku od Suraza do ujścia Biebrzy i zasady ich ochrony Zesz. Problemowe Post. Nauk Rol. 428 113-122
- Bartoszuk, H., 1996 Charakterystyka łąk w zmeliorowanej części doliny górnej Narwi Zesz. Problemowe Post. Nauk Rol. 428 95-102
- BirdLife International/European Bird Census Council. 2000. European bird populations: estimates and trends. BirdLife Inter., Cambridge (BirdLife Conservation). 10.
- Buszko J. 1986-2003. Komputerowa baza danych (MS Access) "Motyle dzienne Polski" (dane z okresu 1986-2003). Instytut Ekologii i Ochrony Środowiska UMK w Toruniu.
- Buszko J. 1997. Atlas rozmieszczenia motyli dziennych w Polsce (Lepidoptera: Papilionoidea, Hesperioidea) 1986-1995. Ofic. Wyd. Turpress, Toruń.
- Chyl A., Górski A. 1993. Awifauna doliny Narwi między Rakowem a Łomżą. Not. Orn. 34(3-4): 277-286.
- Czerwiński A., Górski A., Grużewska T., Grużewski M. 1992. Przyroda Doliny Narwi - od Bronowa do Łomży. W: H. Białobrzęski (red.). Łomżyński Park Krajobrazowy. Wojewoda Łomż., Łom. Tow. Nauk. Wagów. s. 59-78.
- Czerwiński A., Grużewska T., Zielińska K., Chyl S., Górski A., Grużewski M. 1991. Powszechna inwentaryzacja przyrodnicza gminy Łomża. Urząd Wojew., Wojew. Konserw. Przyn., Łomża. Msc.
- Czerwiński A., Grużewska T., Zielińska K., Chyl S., Górski A., Grużewski M. 1991. Powszechna inwentaryzacja przyrodnicza gminy Piątnica. Urząd Wojew., Wojew. Konserw. Przyn., Łomża. Msc.
- Dąbrowski J.S., Krzywicki M. 1982. Ginące i zagrożone gatunki motyli (Lepidoptera) w faunie Polski. Cz. I. Studia Naturae, ser. B. 31: 3-171.
- Faliński J. B. 1966 Zapiski florystyczne z Zielonej Puszczy Kurpiowskiej i doliny dolnej Narwi. Część I. Fragn. Flor. Geobot 12(4) 323-328
- GDLP 2007 Inwentaryzacja przyrodnicza. baza danych INVENT
- Głowacki Z., Grużewska T., Grużewski M. & Raczuk J. 2004 Nowe stanowisko *Orchis coriophora* (Orchidaceae) w dolinie Narwi pod Wizną (południowo-wschodnia Polska) Fragn. Flor. Geobot. Polonica 11(2) 287-292
- Górski A. 1992a. Ptaki. W: A. Czerwiński (red.). Przyroda doliny Narwi - od Bronowa do Łomży. Urząd Wojew., Wojew. Konserw. Przyn., Łomża. Msc.
- Górski A., Lewartowski Z. - - - - . Awifauna okresu lęgowego doliny Narwi między Wizną a Rakowem. W przygotowaniu do druku. Msc.
- Górski A., Nowakowski J. 1998. Podlasie. W: J. Krogulec (red.). Ptaki łąk i mokradeł Polski (stan populacji, zagrożenia i perspektywy ochrony). IUCN Polska, Warszawa, s. 169-194.
- Gromadzki M., Błaszowska B., Chylarecki P., Gromadzka J., Sikora A., Wieloch M., Wójcik B. 2002. Sieć ostoi ptaków w Polsce. Wdrażanie Dyrektywy Unii Europejskiej o Ochronie Dzikich Ptaków. OTOP, Gdańsk.
- Gromadzki M., Dyrzc A., Głowaciński Z., Wieloch M. 1994. Ostoje ptaków w Polsce. OTOP, Bibl. Monitor. Środ., Gdańsk.
- Gromadzki M., Gromadzka J., Sikora A., Wieloch M. 2002. Wielkość populacji i trendy liczebności wybranych

gatunków ptaków lęgowych w Polsce w latach 1991-2002. ZO PAN, Gdańsk. Msc.

Grużewska T., Górská G., Zielińska K., Górski A., Grużewski M. 1992a. Inwentaryzacja przyrodnicza gminy Nowogród. Urząd Wojew., Wojew. Konserw. Przyr., Łomża. Msc.

Heath M.F., Evans M.I. (red.). 2000. Important Bird Areas in Europe: Priority sites for conservation, Northern Europe. BirdLife Inter., Cambridge (BirdLife Conservation). 1.

Kołos A. 2004 Współczesna roślinność i flora rezerwatów przyrody Bagno Wizna I i Bagno Wizna II jako efekt długotrwałego odwodnienia torfowisk w dolinie środkowej Narwi Parki Narodowe i Rezerваты Przyrody 23(1) 61-91

Liro A., Dyduch-Falniowska A. 1999. Natura 2000 - Europejska Sieć Ekologiczna. MOŚZNIL, Warszawa. ss. 93.

Matowicka B. 2006, 2008 materiały niepublikowane

Musiał, A., Straszewska, K. 1988 Geneza doliny Narwi między Pniewem i Nowogrodem PWN, Warszawa

Osieck E. 2000. Guidance notes for the selection of important Bird Areas in European Union Member States and EU accession countries. Draft IBA Workshop Brussels, 30 March-2Apr.2000. Msc.

Penczak T., Koszaliński H., Buczyńska M., Jakucewicz H. 1990. Ichtiofauna dorzecza Narwi. Cz I. Narew. Roczn. Nauk. PZW. 3: 81-94.

Penczak T., Koszaliński H., Buczyńska M., Jakucewicz H. 1990. Ichtiofauna dorzecza Narwi. Cz. 1. Narew. Roczn. Nauk. PZW. 3: 81-94.

Potocka Marta 2007 Plan lokalnej współpracy na rzecz ochrony obszaru Natura 2000 - PLC200003 Przełomowa Dolina Narwi Ministerstwo Środowiska

Romanowski J. 1981. Kolonia lęgowa ślepowronów (*Nycticorax nycticorax*) nad Narwią. Not. Orn. 22(3-4): 57-58.

Rzępała M. - - - -. Rola Doliny Dolnej Narwi dla awifauny. Msc.

Sokołowski A. W. 1988 Zbiorowiska leśne i zaroślowe doliny Narwi na odcinku Suraz - Tykocin Prace Instytutu Badawczego Leśnictwa 657-661 79-92

Walczak W., Radziejowski J., Smogorzewska M., Sienkiewicz J., Gacka-Grzesikiewicz E., Pisarski Z. 2001. Obszary chronione w Polsce. Wyd. 3. Inst. Ochr. Środ., Oddz. Gdańsk, Gdynia.

Wołkowycki D. 2006 Differentiation of the flora of vascular plants on the mineral habitat islands in the Upper Narew Valley (NE Polska) Polish Journal of Environmental Studies 15(5d) 264-267

Wołkowycki D. 2006 Influence of the isolation and size of mineral-habitat islands on the species richness of vascular plants in the Upper Narew Valley (NE Polska) Polish Botanical Studies 22 551-560

Wołkowycki D. 2008 materiały niepublikowane

Wołkowycki D., Pawlikowski P. 2008 Nowe stanowiska *Botrychium multifidum* (Ophioglossaceae) w dolinie Narwi i rozmieszczenie gatunku w województwie podlaskim Fragm. Flor. Geobot. Polonica 15(1)

WZR wojew. podlaskiego. 2002. Dane niepublikowane (unpublished data).

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

[Powrót](#)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]
PL02	1.25	PL03	39.58	PL04	50.58

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL02	Kalinowo	*	0.38
PL03	Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi	*	39.58
PL02	Rycerski Kierz	*	0.23
PL04	Dolina Narwi	*	17.16
PL02	Wielki Dział	+	0.64
PL04	Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi	*	33.43

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

[Powrót](#)

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku
Adres:	Polska Dojlidy Fabryczne 23 15-554 Białystok
Adres e-mail:	biuro.bialystok@rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☐	Tak
☐	Nie, ale jest w przygotowaniu
☒	Nie

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH200024

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

Tak Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)